

του και συ ἔχεις καιρό να φροντίσης για τὰ πρόβατά σου και να κανονίσης τῆς ὑποθέσεις του.

—Τόσο γρήγορα....

—Σου κάνουνε ἐντύπωσι ἔθιμα ποῦ ξέρεις πῶς δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξουν.

—Ὁ φόβος γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ παιδιοῦ μου μὲ κάνει νὰ μιλῶ ἔτσι.

—Πρόσεξε μὴ μὲ τὰ λόγια σου προκαλέσης τὴν ὀργὴ τῆς Θεᾶς.

—Νὰ ὀργιστῇ γιὰ μένα ἢ Θεά; Μὰ ξέρει τὸ σεβασμὸ και τὴν ἀγάπη ποῦ τῆς ἔχω....

Τὸ βράδυ ποῦ θάρρη ἢ Κομαιθῶ θά τῆς πῶ και αὔριο θά γίνῃ ἡ τελετή. "Ἐτσι ὅλα θά τελειώσουν καλά.

"Ἐνας ἀναστεναγμὸς ξέφυγεν ἀπὸ τὰ στήθη τοῦ γέρον και συνώδεψε τὸν ἱερέα ὡς τὸ κατῶφλι τοῦ σπιτιοῦ σὰν νὰ τοῦδειχε πῶς δὲν ἔπρεπε να μιλήσουν γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα ἄλλο..

Κι' ὅταν ὁ τελευταῖος ἔφυγε κάποιο δακρυ ἐκύλισεν ἀπὸ τὰ ματτα του.

(Ἀκολουθεῖ)

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

[Ἐπὶ τῆς Δοξ ΤΟΥΛΑΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Πτυχιούχου τοῦ Ἀρσακείου—Διδασκαλείου

"Ἐγίνα δασκάλα στὴ Μακεδονία, Ἱαρουσιάζομαι λοιπὸν μιὰ μέρα σὲ μιὰ τάξι δική μου, τὰ παιδάκια ποῦ τὴ γεμίζαν εἶναι δικὰ μου πιά, και πρόκειται ἐγὼ νὰ τὰ μορφώσω. Νὰ τὰ μορφώσω! νὰ μιὰ μεγάλη λέξι, μὰ τί θέλει νὰ πῇ; τὰ παιδάκια αὐτὰ, μὲς τὸ σχολεῖο ποῦ ἦρθαν, ἦρθαν γιὰ νὰ μὴ φύγουν τὰ ἴδια. Ἐσκέφθηκα ὅτι πρέπει ἐγὼ νὰ τ' ἀλλάξω, δεῖ πρέπει νὰ καλλιεργήσω τὶς μικροῦλες ψυχὰς τους ποῦ μοιάζουν μὲ περιβολάκια ποῦ χουν μέσα στὸ εὐφορο χῶμα τους σπέρματα κάθε εἶδους. Πόσα λουλουδάκια θὰ κάνω νὰ φυτρώσουν μὰ και πόσα ἀγκάθια και ἀγριόχορτα πρέπει νὰ ξεριζώσω και ὅταν ἀπὸ τὸ σχολεῖο θὰ βγούν αὐτὰ τὰ παιδιὰ πῶς πρέπει νάναῖ; Εἶναι ἀνάγκη νὰ ξέρω ἐκ τῶν προτέρων πῶς θὰ τὸν φτιάσω τὸν μικρὸν αὐτὸν εὐπλαστον ἄνθρωπον και πρῶτα θὰ τὸν κάμω γερὸν—ὅταν λείπη ἡ ὑγεία ὅλα λείπουν, θὰ τὸν κάμω γερὸν και εὐμορφον και ἀκολουθώντας τὰ διάφορα ἰδανικά θὰ δώσω στὴν ψυχὴν του κάθε συναίσθημα και κάθε ιδέα και κάθε θέλω ποῦ χρειάζεται νὰ γίνῃ τέλειος. Θὰ τὸν κάμω ἐλεύθερον, ἐλεύθερον στὴν ψυχὴ και στὴ σκέψι, ἐλεύθερον σιὸ

φρόνημα και στὴ βούλοπι, θὰ τὸν κάμω νὰ νοιώσῃ καλά τὶς τρεῖς λέξεις τὶς βαφτισμένες σὲ αἷμα (ἐλευθερία, ἰσότης, ἀδελφότης) (liberte, egalite fraternite) τὶς λέξεις ποῦ μὲ τὸ αἷμα τους ἔγραψαν οἱ "Ἕλληνας και ἄλλοι λαοὶ και ποῦ τὶς ἄγισσε ἐδῶ και τῶσους αἰῶνες τὸ αἷμα τοῦ Σωτῆρος και θὰ τὸν κάμω πατριώτη τὸν μικρὸν μου θὰ τοῦ πῶ μαζί μὲ τὸν ποιητὴ «κλείσε μὲς στὴν ψυχὴν σου τὴν Ἑλλάδα και θὰ νοιώσῃς κάθε εἶδος μεγαλείου» Και θὰ τὸν κάμω χριστιανὸν θὰ τοῦ μάθω τὴ γλυκεῖα θρησκεία τῆς ἀγάπης, τὴν μόνη ἄξια γιὰ μορφωμένο ἄνθρωπο. Και θὰ τὸν κάμω καλλιτέχνη, ὅ' ἀνοίξω τὴν ψυχὴν του στὶς εὐμορφιὰς τοῦ κόσμου και θὰ τοῦ μάθω πῶς «γλυκεῖα εἶν' ἡ ζωὴ κι' ὁ θάνατος μαυρίλα» θὰ μορῇ νὰ θαυμάξῃ τὸ ὥραῖο νὰ τὸ ἀπολαμβάνῃ νὰ τὸ δημιουργῇ. Θὰ εἶναι περήφανος γιὰτὶ εἶναι "Ἕλληνας και θὰ λατρεύῃ τὰ ἔργα τῶν προγόνων του. Μὰ.... θὰ τὸν μάθω πῶς γιὰ τὴ ζωὴ χρειάζονται και τόσα ἄλλα ποῦ ἴσως νὰ μὴν εἶν' ὥραῖα θὰ μάθῃ πῶς πρέπει νὰ ἐργάζεται και ὅ' ἀγαπήσῃ τὴν ἐργασία και θὰ ζητήσῃ νὰ γίνῃ και αὐτὸς ὠφέλιμος μὲ τὶς

δεξιότερες ποῦ θὰ τοῦ ἀναπτύξω καὶ θὰ μάθῃ πῶς γιὰ τὴ ζωὴ δὲν ἀρκεῖ ὡς αισθητικὴ ἀπόλαυσις μόνον, θὰ μελετήσῃ καὶ τὴς ἐπιστῆμες θὰ μάθῃ φυσικὰ καὶ μαθηματικὰ καὶ μόνον σ' ἐκεῖνο ποῦ νοιώθει κλίσι δυνάτη, ἡδονὴ ὅταν ἐργάζεται γι' αὐτὸ, μόνον σ' ἐκεῖνο θὰ τὸν προορίσω θὰ εἶναι ἡ ἰδιοφυΐα του αὐτὴ καὶ σ' αὐτὴ θὰ εἶμ' ἐγὼ ποῦ ὁ τὸν σπρώξω καὶ θὰ ἰδὼν βοηθήσω νὰ ἐξελιχθῇ μιὰ μέρα σὲ δημιουργὸν, δημιουργὸν σὲ εἶδος του. Μὰ καὶ ὅποια δῆποτε κλίσι καὶ ἂν ἔχη δὲν θὰ πάψω νὰ τοῦ διέχῃ τὸ δρόμο τῆς εὐμορφιάς· γιατί εἶναι αὐτὸς ποῦ φέρνει πῶς καλὰ σὲ κάθε σκοπὸ μάς. Κι' ἂν λέῃ ὁ Shiller πῶς αὐτὸ εἶναι γιὰ τοὺς λίγους τοὺς ἐκλεκτοὺς, θὰ προσπαθῶ νὰ τὸν κάμω τέτοιον, καὶ θὰ τὸν κάμω ὅπως εἶπα ἐλεύθερον μὰ θάναί

ἡ ἠθικὴ ποῦ θὰ βάζῃ ὄρια σὲ τὴν ἐλευθερίαν του αὐτῆ. Ἡ ἠθικὴ τῆς βουλήσεως τοῦ καθήκοντος τῆς ἀγάπης ἡ ἠθικὴ ποῦ δίδαξε ὁ Θεάνθρωπος. Ὅλα τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου τὰ ἀγαθὰ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀνθρώπων θὰ εἶναι ξανοιγμένα μπροστὰ του. Καὶ θάθελα νὰ μοροῦσα μιὰ μέρα νὰ τὸν ἐπαιρῶ τὸν ἀνθρώπον ποῦ ἐγὼ θὰ δημιουργήσω ἀπὸ τὸ χέρι νὰτὸν ἐφερῶ μπρὸς σὲ τὴν πόρτα τοῦ σχολείου μου καὶ νὰ τοῦλεγα— Εἶσαι γερός καὶ ὠπλισμένος μὲ τὰ πῦρ δυνάτη ὅπλα τῆς γνώσεως. Νὰ ὁ κόσμος μπροστὰ σου σοῦ εἶναι πῶς γνωστὸς, νὰ ὁ δρόμος ποῦ διάλεξε. Πήγαινε, πήγαινε μόνος σου τώρα καὶ ἀνέβαινε ὅσο μορεῖς πῶς ψηλὰ, δημιουργοῦντας ὁλοένα καὶ κατὶ καινούργιο..., Αὐτὰ ὅλα αὐτὰ ἔχουν μέσα τὸ σκοπὸ μου, τὸ σκοπὸ τῆς ἀγωγῆς ὅπως τὸν φαντάζομαι καὶ ὅπως τὸν θέλω.

Α Ν Ε Κ Δ Ο Τ Α

— Ἡ δεισιδαιμονία τῶν ἡδωσιωτῶν.

Οἱ ἄνθρωποι τῆς σκηνῆς εἶναι δεισιδαίμονες. Ἐχομεν τὴν ἰδέαν, ὅτι φέρει εὐτυχίαν ἂν ἐγγίσωμεν μιάν γάταν. Ὑπάρχουν ὄμως καὶ ἐξαιρέσεις. Εἰς τὰς ἐξαιρέσεις ἀνήκει καὶ ὁ πρὸ ὀλίγου ἀποθανὼν διάσημος ἄγγλος ἡθοποιὸς Χέρμπερ Τρέι. Κάποτε ἐκάθητο εἰς τὴν τελευταίαν πρᾶξιν ἐνός ἔργου τοῦ Σαίξπηρ εἰς μιάν πολυθρόναν ἔτοιμος νὰ ἀρχίσῃ ἕνα μονόλογον. Αἰφνίς ἤκουσε τὸ γνωστὸν «νιάου, νιάου».

— Ποῦ εἶναι; ἐπιθόρρισε ὁ ἡθοποιὸς πρὸς τὸν εἰς τὰ παρασκήνια εὐρισκόμενον ἐπιθεωρητὴν τῆς σκηνῆς, ποῦ εἶναι αὐτὴ ἡ ἀναθεματισμένη γάτα;

Καὶ μόλις ὁ ἐπιθεωρητὴς ἤρχισε νὰ τοῦ κἀν χειρονομίας φρίκης, ὅτι ὄπλ. θὰ τοὺς καταστρέψῃ τὴν παράστασιν, ὅτι τὸ κοινὸν ἤρχισε νὰ ἀνψυχῇ τοῦ λέγει δυνατώτε-
ρα:

— Στὸ διάβολο, ἀλλὰ φᾶχτε, δὲν μορεῖτε νὰ τὴν βρῆτε;

— Μὰ τὴν ἔχω βρῆ, τοῦ ψιθυρίζει ὁ ἐπιθεωρητὴς, κάθεστε ἐπάνω τῆς.

* *

— Ὁῦμα ἀωατεῶνος.

Ἐγὼς Πολωνὸς ἐπῆγε κάποτε νὰ ἐξομολογηθῇ εἰς ἕνα ἱερέα μόλις εἶχε βραδυνάσει καὶ ὅταν ἡ ἐκκλησία ἦτον πλέον ἀρκετὰ σκοτεινὴ. Ὁ ἱερεὺς ἐκάλεσε τὸν Πολωνὸν νὰ τοῦ εἶπῃ τι τοῦ βαρύνει τὴν ψυχὴν.

Ὁ Πολωνὸς τὴν στιγμήν αὐτὴν ἀντελήφθη τὸ ὠρολόγιον τοῦ ἱερέως ποῦ ἐκρέματο ἀπὸ μιάν ἀργυρᾶν ἄλλοιν. Ἐπικολούθησε ὁ ἐξῆς διάλογος:

Πολωνὸς (ἐνῶ ἐτοιμάζετο νὰ κλέψῃ τὸ ὠρολόγιον τοῦ ἱερέως)

Κλέπτω, Παναγιώτατε

Ἱερεὺς: Αὐτὸ ποῦ λέγεις δὲν εἶναι ὀρθόν. Πρέπει νὰ εἶπης: ἔκλεψα Πανιερώτα-
τε

Πολωνὸς (ἀφοῦ ἔγινε κύριος τοῦ ὠρολο-